

MUZEJSKI VJESNIK 6

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšek, Branimir Šimek (tehnički urednik)

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 6 — OŽUJAK 1983.

GOD. VI

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEJ I ŠKOLA

- Stjepan Hajduk: Iskustva iz Zavičajnog muzeja Varaždinske Toplice u suradnji sa školama 3
- Marina Šimek: Neke mogućnosti suradnje učenika i arheologa 6
- Libuše Kašpar: Suradnja etnologa Gradskog muzeja Varaždin se školama 11
- Miroslav Klemm: Obrazovanje izložbama 16

MUZEJ I UDRUŽENI RAD

- Franjo Horvatić: Suradnja Muzeja grada Koprivnice i SOUR-a »Podravke« 21
- Jasna Tomičić: Udruženi rad i Gradski muzej Varaždin 25
- Vladimir Kalšan: Muzej Međimurja — Čakovec i udruženi rad Međimurja 26

MEZEOLOGIJA I ZAŠTITA

- Zorko Marković: Razmatranja o zaštiti arheoloških lokaliteta 31
- Dragutin Feletar: Dolazi vrijeme »Industrijskih muzeja« 33
- Smilja Petr-Marčec: Osnovan muzej prehrane »Podravke« 35
- Marina Šimek: Igračke u prethistoriji i antici 39
- Zoran Gregl: Osnutak muzeja u Velikom Taboru 42

STRUČNI ČLANCI

- Zorko Marković: Opažanja o statističkoj obradi nalaza s arheoloških istraživanja 49
- Zoran Homen: O jednom nalazu sa križevačke ciglane 51
- Jasna Tomičić: Varaždinska brvnara 55
- Tomislav Đurić: Stare varaždinske novine u knjižnici Gradskog muzeja Varaždin 58
- Vladimir Kalšan: Kupoprodajni ugovor Eugen Feštetić — »Slavonija« dd za industriju drva u Zagrebu 64
- Josip Fluksi: Naprave za lov štetočina i gamadi 68
- Marijan Špoljar: Izložba — akcija kao forma galerijskog djelovanja 71

VIJESTI

— Dragutin Feletar: Četiri vrijedna izdanja	77
— Libuše Kašpar: Povijesne paralele hrvatske i slovenske etnologije (1848 — 1945.)	79
— Libuše Kašpar: Kongres folklorista na Hvaru	81
— Ljubica Ramušćak: III kongres Saveza društava povjesničara umjetnosti Jugoslavije i Skupština saveza	82

IN MEMORIAM

— Tomislav Đurić: Umro je Josip Turković — slikar podravske ravni	87
— Dragutin Feletar: Mirko Androić (1922—1982.)	88
— Tomislav Đurić: Uz desetu obljetnicu smrti Krešimira Filića	89
AKCIJE	93

DOLAZI VRIJEME »INDUSTRIJSKIH« MUZEJA

Svaki iskreni stvaralac ponosan je na svoj proizvod, pa je normalno da i naše društvo želi ostaviti traga svojeg djelovanja i djelovanja svojih predaka. Tako su i muzeji postali posve demokratizirana pojava: oni niču i u malim naseobinskim središtima. Primjer za to može poslužiti i sjeverozapadna Hrvatska, a osobito Podravina, jer u Koprivnici djeluju već tri muzejske zbirke, a one su otvorene i u Virju, Kalinovcu, Đurđevcu, Đelekovcu, Velikom Pogancu i drugdje. Ovu pojavu prati i izdavačka djelatnost, pokreću se monografije, zbornici i almanasi, izučava se prošlost, prikupljaju sve brojniji eksponati, a u onu korisnu aktivnost uključuje se sve veći broj sudionika.

U takvoj atmosferi Podravina je, u određenom smislu, također i pionir u novom obliku muzejske prezentacije: ovdje se stvaraju temelji specijaliziranih gospodarskih ili industrijskih muzeja. Dakako, zasad možemo govoriti tek o počecima i temeljima, ali s obzirom na ostvarene početne rezultate možemo već govoriti o značajnom uspjehu naše muzeologije. Još 1981. godine RO »Sloga« u Koprivnici otvorila je svoju muzejsku zbirku, koju sačinjava stara postolarska radionica s vjernom prezentacijom kompleta alata i opreme za starinski način proizvodnje cipela. Konačno, nakon višegodišnjih priprema (o čemu opširnije piše i ovaj broj »Muzejskog vjesnika«), 5. studenog 1982. godine otvorena je muzejska zbirka »Podravke«, koja u zgradama stare klaonice dosta uspješno prezentira dio osnovne proizvodnje i prerade hrane, kao i početke razvoja koprivničkog prehrambenog giganta. Otvaranjem ovih zbirki tako prisustvujemo značajnom trenutku u razvoju industrijske muzeologije u nas.

Pitanje je, dakako, sada na početku: da li smo krenuli dobro i kako dalje razvijati ove zbirke, odnosno kako usmjeriti prostornu rasprostranjenost i dinamiku nicanja takvih zbirki u Hrvatskoj, odnosno u njezinom sjeverozapadnom dijelu? Muzejske zbirke o razvoju industrijskih pogona, odnosno o specijaliziranim proizvodnjama, nisu rijetkost u svijetu, a i kod nas ih ponešto ima, a najznačajnijom takvom ustanovom možemo smatrati Tehnički muzej u Zagrebu. Međutim, u Koprivnici se radi o pokušaju i želji da sadašnja zbirka preraste u jedinstven muzej prehrane u Hrvatskoj, pa i u Jugoslaviji. Ambicije su, dakle, vrlo velike, iako su one i posve logične s obzirom na osnivača — Prehrambenu industriju

»Podravka«, koja pripada u krug nekoliko najvećih proizvođača hrane u našoj zemlji. Drugo je pitanje kako te ambicije pretočiti i u praksu.

Muzej, pogotovo ovako specijaliziran, stvara se godinama, a nužno je uložiti velika materijalna sredstva, organizacijske napore i stručne kadrove. Za početak, bar se tako zasad čini, učinjeno je više pozitivnih koraka nego promašaja. Prvo: eksponati su skupljeni praktički po cijeloj Jugoslaviji, a ponajprije, dakako, u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Šteta je jedino što se akcija prikupljanja nije vodila sistematski i s jasno određenom koncepcijom muzeja, pa je materijal prikupljen bogat ali bez sistema, zbrda-zdola, te će idućih godina pojedine linije prerade hrane valjati nadopunjavati manjkavim materijalom. Uz to, ponajprije je prikupljen materijal etnografskog karaktera (proizvodnja i prerada hrane na selu), a premalo se kontaktiralo s prvim manufakturama, odnosno s industrijom, što će biti važan budući zadatak. Odličan potez učinjen je izborom stare klaonice »Podravke« za jezgro muzeja, jer su i same zgrade svojim ambijentom značajan magnet za publiku (izgrađene su daleke 1842., odnosno 1892. godine). Ova lokacija ima i prostrane depoe, a što je najvažnije slobodan prostor za slijedeće razvojne faze, koje se već najavljuju. Zbirka također ima jednu od najsolidnijih preparatorskih radionica u Hrvatskoj, a tu je i početni školo-vani stručni kadar.

Sadašnja postava »Podravkine« zbirke očito je samo privremena: ona prikazuje tek deset posto prikupljene građe, a i koncepcijski ne odgovara namjerama postavljaja. Ipak, pozitivno je što je zbirka otvorena, jer su stvoreni temelji za daljnji ozbiljniji posao. Ovakav pristup radu u fazama i etapama bio je neophodan, jer drugačije nije moguće cijeli pothvat izvesti ni financijski niti kadrovski. Krajnji je cilj Muzeja prehrane da prikaže kroz nekoliko najbitnijih linija proizvodnju i preradu hrane od kamene sjekire do suvremenog elektronskog stroja, te da ima edukativnu, informativnu i odgojnu funkciju. »Podravku« već sada godišnje posjeti više od deset tisuća posjetilaca, pa i novootvorena zbirka ima osiguranu publiku, a vjeruje se da će se broj posjetilaca otvorenjem zbirke i znatno povećati.

Muzejska zbirka »Podravke«, mogli bismo reći slikovito, nalazi se sada negdje između, primjerice, »Georgikona« u mađarskom Kesthelyju i suvremenih industrijskih muzeja jednog »The Ironbridge Gorge Museum Trusta« u engleskom Shropshiru. U »Georgikonu« je zgodno iskorištena povijest najstarije poljoprivredne škole za postavljanje izložbe o preradi hrane na starom plemićkom gospodarstvu (Festeticha), ali i to je zbirka bez akcije i bez

atrakcije zbiljskog rada starinskih naprava, odnosno bez prateće izdavačke aktivnosti, izrade suvenira i slično. S druge strane, u Shropshiru je to sve ostvareno — to je zbiljski muzej koji se prostire na kilometrima mjerenom prostoru, gdje su sačuvane sve stare zgrade i alati, te se ovdje sve još nalazi u pogonu i može se istinski doživjeti razvoj proizvodnje (što znači da mlade generacije mogu i mnogo naučiti). Tu se radi o visokom stupnju razvijenosti tzv. industrijske arheologije, dakle otkrivanja i restauriranja starih manufakturnih i industrijskih pogona, koja grana još kod nas nije ni pokucala na vrata. Proći će, bez sumnje, mnogo vremena kada će Muzej prehrane »Podravke« dostići svoj engleski uzor, ali tome valja težiti, a sada su stvoreni solidni temelji da se u tome uspije. O stvaranju Muzeja prehrane Hrvatske, odnosno Jugoslavije, u Koprivnici, bilo bi neophodno da se dogovore svi najodgovorniji faktori, a prvenstveno muzeji, pa da svi zajedno podupru ovu vrijednu inicijativu »Podravkaša«.

Vrijeme industrijskih muzeja, gdje će se informirati i učiti kako bi bolje radili danas, očito dolazi i u nas.

Smiljana Petr-Marčec, Muzej prehrane »Podravka« Koprivnica

OSNOVAN MUZEJ PREHRANE »PODRAVKE«

Početak studenog 1982. godine, povodom 35. godišnjice »Podravke«, u njenom sklopu otvoren je Muzej prehrane. To otvorenje rezultat je višegodišnjeg planiranja, dogovora i rada.

Začetak ideje o muzeju seže u 1971. godinu, kada je u »Podravki« organizirana izložba o razvoju prehrambene industrije u Koprivnici a u povodu posjete druga Tita. Već tada se uvidjelo da se i industriji i njenom razvoju može pristupiti i na drugi način, te da je takav pristup potreban ako se želi sačuvati slika nekadašnjeg načina proizvodnje za buduće generacije. Tako se rađa ideja, da se osnuje muzej »Podravke«.

Tokom idućih godina prikuplja se dokumentacija, fotografije i drugi materijal o »Podravki« i njenom razvoju. S vremenom, začetna ideja o muzeju »Podravke« proširuje se i prilazi se planiranju Muzeja prehrane, koji bi obuhvatio sve načine dobivanja i pripreme hrane od prehistorije do danas.